

2025-03-19

Utbildningsdepartementet
103 33 StockholmSofia Hylander
070-562 13 75
sofia.hylander@tco.se

SOU 2024:81 ”Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning”

U2024/02723

TCO har getts möjlighet att yttra sig över SOU 2024:81 ”Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning”.

TCO:s övergripande synpunkter

För TCO är kunskap den allra viktigaste nyckeln till välbefinnande och välfärd men av rollen som facklig centralorganisation följer ett övergripande kompetensförsörjningsperspektiv i utbildningspolitiska ställningstaganden: att utbildningssystemet säkerställer kompetensförsörjningen och möjliggör utbildning genom hela livet. TCO:s utgångspunkt är att ett välfungerande skol- och utbildningssystem med god lärarförsörjning är en förutsättning för samhällets långsiktiga kompetensförsörjning. Ur detta perspektiv bidrar initiativ som syftar till att utveckla utbildningssystemets olika delar till en stärkt nationell kompetensförsörjning.

Mot denna bakgrund välkomnar TCO utredningens ambitioner att höja lärarutbildningarnas kvalitet och läraryrkenas status och attraktivitet. TCO tar dock inte ställning till eller värderar utredningens detaljerade förslag om hur lärarutbildningen bör förändras, förslag som huvudsakligen redovisas i kapitel 11 samt i kapitel 14-17.

Utredningen innehåller dock andra delar och förslag som TCO utifrån sitt övergripande kompetensförsörjningsperspektiv särskilt välkomnar och tillstyrker. Det handlar om förslagen i kapitel 12 om att förlänga eller permanenta försöksverksamheter med alternativa vägar till läraryrket samt utredningens förslag och resonemang i kapitel 13 om det ökade behovet av samverkan mellan lärosäten och mellan lärosäten och kommunala lärcentrum. TCO vill poängtera att dessa förslag och resonemang med fördel kan tillämpas bredare och omfatta fler delar än lärarutbildningarna, exempelvis utbildningsutbudet för yrkesverksamma. TCO:s synpunkter på dessa kapitel redovisas nedan.

Kapitel 12. Alternativa vägar till en lärarexamen

Utredningens förslag:

- *Försöksverksamheten med KPU 60 och KPU 75 förlängs till och med 2030, satsningen på arbetsintegrerad lärarutbildning förlängs till och med 2032 och vidareutbildning av lärare och förskollärare som saknar behörighet permanentas. (12.1)*
- *UKÄ ska få i uppdrag att utvärdera samtliga alternativa vägar till en lärarexamen. Utöver kvalitet ska en viktig utgångspunkt för en sådan utvärdering vara utbildningarnas betydelse för lärarförsörjningen. (12.2)*

Utredningen bedömer att de alternativa vägarna till en lärarexamen blir ännu viktigare som komplement till de reguljära lärarutbildningarna och att de särskilda satsningarna på alternativa vägar till en lärarexamen på sikt bör övergå i ordinarie verksamhet.

I kapitlet konstaterar utredningen att de alternativa vägarna till läraryrket både rekryterar andra studentgrupper och ger ett viktigt tillskott av lärare, inte minst i teknik, matematik och naturvetenskapliga ämnen. Utredningen föreslår också att samtliga alternativa vägar till en lärarexamen utvärderas – en utvärdering som ska ligga till grund för fortsatt vidareutveckling.

TCO delar utredningens bedömning och vill därutöver framhålla omställningsstudiestödets betydelse för det generella behovet av omställning och fler utbildningar för livslångt lärande på en arbetsmarknad med hög förändringstakt. Möjligheten för yrkesverksamma att med omställningsstudiestöd vidareutbilda sig genom heltidsstudier på upp till ett år bör även fortsatt påverka söktryck och rekrytering av nya studenter till olika former av kompletterande pedagogisk utbildning.

TCO tillstyrker utredningens förslag

Kapitel 13: Ökat behov av samverkan

Utredningens bedömning: *Lärosätena bör samverka så att lärarutbildning för olika skolformer, årskurser och ämnen ges i hela landet. Lärcentrum kommer att spela en viktig roll för att lärarutbildningar ska kunna ges i hela landet.*

Utredningens förslag:

- *Lärosätena ska få i uppdrag att gemensamt planera utbudet och dimensioneringen av lärarutbildningarna. Uppdraget*

ges i det gemensamma regleringsbrevet för universitet- och högskolor.

- *Medel motsvarande 15 miljoner kronor ska avsättas för läsåret 2026/27, och 30 miljoner kronor per år under perioden 2027/28–2029/30, för att stödja lärosäten i att tillsammans utveckla utbildningssamarbeten eller samarbeten mellan lärosäten och kommuner i form av lärcentrum så att lärarutbildning ska kunna bedrivas där.*

Utredningen konstaterar att det minskade antalet studenter förutsätter mer samverkan mellan lärosäten så att lärarutbildning för olika skolformer, årskurser och ämnen kan ges i hela landet. För att förtydliga lärosätenas gemensamma ansvar föreslås de få ett uppdrag i regleringsbrev att gemensamt planera utbud och dimensionering.

Det kommer enligt utredningens att krävas gemensamt arbete mellan lärosätena för att anpassa utbildningsplaner, samt en beredskap att under en del av utbildningen erbjuda plats för studenter från ett annat lärosäte. Lärosätena behöver praktiskt lösa hur det kan göras på bästa sätt, distansutbildning kan vara ett sätt, utlåning av personal ett annat. För att säkerställa lärarutbildning i hela landet föreslår utredningen också utökad utbildningssamarbete med kommunala lärcentra och förstärkt finansiering av detta.

TCO har under de senaste åren både verkat för högre utbildning i hela landet genom lärcentra och ökad utbildningssamverkan mellan lärosäten kopplat till utbildningsutbudet för livslångt lärande. Mot denna bakgrund välkomnar TCO särskilt utredningens resonemang och förslag i dessa delar. TCO vill också understryka att liknande resonemang med fördel kan tillämpas bredare och inte bara omfatta lärarutbildningen.

TCO tillstyrker utredningens förslag och understryker att liknande resonemang med fördel kan tillämpas bredare och appliceras även på andra delar av utbildningsutbudet. Det gäller inte minst kursutbudet för yrkesverksamma och livslångt lärande.

Therese Svanström
Ordförande

Sofia Hylander
Utredare